

فصلنامه محیط راهبردی

سال چهارم، شماره ۱۲، پائیز ۱۳۹۹

مقاله پژوهشی، صفحه ۱۳۹ تا ۱۶۶

بررسی رابطه اقتصاد مقاومتی با مدیریت منابع و مشارکت مردمی

علی اصغر سراقی، مهیار محمدی

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۶/۰۲

پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۸/۱۶

چکیده

درسالی که به اوج رسیدن فشارهای ناشی از تحریم اقتصادی کشور را در شرایط خاص قرار داده این مفهوم اقتصاد مقاومتی با جهت گیری مقاومتی خود برای عبور از سیاست های مغرضانه دشمنان مطرح شد. اقتصاد مقاومتی کاهش وابستگی ها و تاکید روی مدیریت منابع و اصل مشارکت مردمی و تلاش برای خود اتکائی است. درباره اقتصاد مقاومتی ابتدا بایستی درک صحیح از منابع داخلی و همچنین نیروهای بلقوه داخلی داشته باشیم در امتداد این مقاله به بررسی ارتباط بین اقتصاد مقاومتی مدیریت منابع و مشارکت مردمی پرداخته شده است برای این منظور پرسش نامه ای برای گردآوری اطلاعات در میان ۱۰۰ نفر از دانشجویان و اساتید دانشگاه علوم تحقیقات تهران توزیع شد برای تحلیل داده ها از روش همبستگی استفاده شده است در نهایت خروجی تحلیل نشان داد بین اقتصاد مقاومتی مدیریت منابع مشارکت مردمی داری رابطه مثبت و معنا داری وجود دارد.

کلیدواژه‌ها: اقتصاد مقاومتی، مشارکت مردمی، مدیریت منابع.

مقدمه

با ظهور انقلاب اسلامی شکل جدیدی از حکومت در دنیا پدیدار شد که سازگاری با قطب قدرت استکبار را نداشته و به مبارزه با استکبار پرداخت ظهور چنین حکومتی آن هم در منطقه خاورمیانه که از لحاظ اقتصادی و ژئوپلیتیکی دارای اهمیت بسیار زیاد است باعث شد که نظام استکبار جهانی با تمام قوا به مبارزه با انقلاب برخیزد. با پایان یافتن جنگ و عدم پیروزی استکبار در زمینه های نظامی تهاجمات به عرصه های دیگر کشیده شد، یکی از این عرصه ها عرصه اقتصادی است بنابراین خود انقلاب اسلامی مکلف به نوآوری و نظریه پردازی و الگو سازی در عرصه های جدید اقتصادی است و یکی از این مفاهیم اقتصاد مقاومتی است. بنابراین تعریف برخی از اقتصاد دانان از اقتصاد مقاومتی این نوع اقتصاد معمولاً در رویارویی و تقابل با اقتصاد وابسته و مصرف کننده یک کشور قرار می گیرد که در تقابل اهداف اقتصادی سلطه، ایستادگی نموده و سعی در تغییرات ساختارهای اقتصادی موجود و بومی سازی آن بر اساس جهان بینی و اهداف دارد. برای تداوم این نوع اقتصاد باید هرچه بیشتر به سمت استفاده از منابع و امکانات داخل کشور و حداکثر استفاده از این منابع کرد. مشارکت مردمی نیروی محرکه اصلی در توسعه اقتصادی است و مشارکت مردمی یکی از مشخصه های یک اقتصاد سالم است.

آنچه تاکنون از سوی رهبر معظم انقلاب درباره اقتصاد مقاومتی بیان شده، ضرورت توجه به منابع داخلی و مشارکت مردمی را نشان می دهد، بنابراین مدیریت منابع و مشارکت مردمی متغیرات مهم و موثری در تولید ثروت که تاکنون در بستر اقتصاد مقاومتی مورد مطالعه قرار نگرفته است. (در این پژوهش با هدف رابطه بین اقتصاد مقاومتی و مشارکت مردمی و مدیریت منابع در پی پاسخگویی به این سوال هستیم که آیا بین اقتصاد مقاومتی و مشارکت مردمی و مدیریت منابع رابطه معناداری وجود دارد؟. همچنین فرضیات فرعی پژوهش عبارت است از: ۱- بین اصلاح الگوی مصرف و مدیریت منابع و مشارکت مردمی رابطه معناداری وجود دارد. ۲- بین کار جهاد گونه و مدیریت منابع و مشارکت مردمی رابطه معنادار وجود دارد. ۳- بین نوآوری و شکوفایی و مدیریت منابع و

مشارکت مردمی ارتباط معنا دار وجود دارد ۴- بین حمایت از تولید داخلی و مدیریت منابع و مشارکت مردم ارتباط معنا دار وجود دارد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

ادبیات پژوهش

کمیابی و انتخاب

کمیابی واقعی است که انسان در طول زندگی خود با آن مواجه بوده است. نیاز های انسان نامحدود است و لذا وی نمی تواند در هر زمان از تمام چیز ها به هر اندازه ای که بخواهد، داشته باشد. کمیابی منابع، انسان را مجبور به انتخاب می کند. مصرف کننده مجبور است درآمد خود را به نحوی بین نیاز های خود یعنی غذا، پوشاک، مسکن، بهداشت، آموزش و سایر موارد تقسیم کند و این چیزی نیست جز «اجبار به انتخاب».

اقتصاد در قرآن کریم

مطالعه زندگی بشر در ادوار گوناگون تاریخ، گویای این حقیقت است که یافتن شیوه های مناسب برای بقای بهتر و بیش تر (سعادت). از مهم ترین دغدغه های خاطر توحامی انسان هاست و همواره برای نیل به این هدف، تلاش های فراوانی صورت گرفته و رنج های طاقت فرسایی تحمل شده است. گستردگی، ظرافت و در هم تنیدگی شئون گوناگون وجودی انسان از یک سو، و پیوندهای او با دیگر کاینات از سوی دیگر، آن چنان پیچیده و اعجاب انگیز است که تمامی جست و جوگران با فراست را به اظهار عجز از شناخت را در زمین و زمان پراکنده است. در «انسان موجود نا شناخته» همه جاذبه و دقیق انسان واداشته، و طنین فریاد این میان، انبوه عظیمی از نظریات از سوی صاحب نظران در زمینه های گوناگون علوم انسانی، از جمله اقتصاد (که در آن ارائه راه های دست یابی به تولید، توزیع و مصرف بهینه کالاها و خدمات مورد توجه است)، ابراز و در بوته نقد قرار گرفته است.

در کنار دنیای بزرگ و در خور مطالعه وجود انسانی، عالم با عظمت، ژرف و قابل ملاحظه قرآن کریم، اعجاب هر اندیشمندی را سخت برمی انگیزند؛ و به راستی که عالم

قرآن کریم بسی گسترده تر و دارای افقی فرا تر و اعماقی ژرف تر از گستره و عمق وجودی انسان و دیگر مظاهر طبیعی است.

اهمیت بررسی متفکرانه آیات قرآن کریم ه همراه با بهره گیری از حاصل تدبیرات اندیشمندان در آن، و به ویژه استفاده از افادات اهل بیت علیهم السلام در این خصوص، بر نظریه پردازان اسلام شناس و بصیر در علوم انسانی پوشیده نیست. به همین دلیل، مباحث مبنایی اقتصاد از دیدگاه آیات قرآن کریم مورد بررسی قرار می گیرند.

نقش امامت (رهبری و دولت) در اقتصاد

اصل «امامت» ناظر به مسئله حکومت و رهبری در جامعه است. در جهت اصل «توحید»، که حق حاکمیت را از آن خداوند متعال می داند، افرادی که از جانب او مآذون به عهده داری امر حکومت هستند، مسئولیت اجرای احکام ثابت الهی را از جانبی و تدبیر امور اجتماعی، از جمله سیاست گذاریها و تنظیم امور اقتصادی در سطح کلان متناسب با شرایط و مقتضیات زمان و مکان را از جانبی دیگر به عهده می گیرند.

ترمیم کاستیها و نارساییهای عملکرد بازار آزاد، ممانعت از اجحاف به عرضه کنندگان و تقاضا کنندگان کالاها و خدمات، تامین اجتماعی، اتخاذ تدبیر صحیح و کارآمد برای گردش سالم پول در بخش حقیقی اقتصاد و وضع مقررات مالیاتی عادلانه، مصادیق شاخصی برای اجرای عدالت در قلمرو اقتصاد توسط دولت به شمار می آیند. معلوم است که اجرای عدالت، هم نیازمند وضع مقررات عادلانه متناسب با شرایط و مقتضیات است و هم نیازمند اجرای صحیح قوانین مزبور.

تجلی توحید در اقتصاد

از دیدگاه قرآن کریم، تمامی کاینات از جمله انسان، منابع و ابزارهای تولید مخلوق خداوند علیم و حکیم هستند. همچنین هر گونه فعالیتی از جمله فعالیت های تولیدی و فرآیند شکل گیری آن نیز مخلوق خداوند می باشد و مستقل از اراده او نمی تواند تحقق یابد.

نقش توجه به معاد در اقتصاد

بنا به تاکید قرآن، اعمال انسان در روز قیامت مورد ارزیابی و محاسبه قرار گرفته، به هر کس متناسب با رفتاری که در دنیا داشته است، جزا داده می شود، یاد قیامت و خوف از سوء الحساب در یوم الحساب، نقش موثری در تصحیح رفتار های انسان از جمله رفتار های اقتصادی او دارد. مسلماً مراقبت درونی مداوم توسط افراد عاملی مهم برای تحقق رفتار های عادلانه و به حق اقتصادی است، این اثر تاثیر بسزایی در سلامت و رشد اقتصادی و برقراری رفاه و آرامش عمومی و حفظ کرامت انسان ها دارد.

طبیعی است با ورود به عرصه زندگی و اعتقاد به ادامه زندگی پس از مرگ، افق زمانی تغییر می کند و نه تنها از کوتاه مدت به بلند مدت، که به ابدیت تبدیل می شود. اعتقاد به این که انسان پس از مدتی کوتاه، آن هم به صورت نامشخصه نیستی تبدیل شود، با این اعتقاد که فرصتی کوتاه در اختیار است و باید توشه ابدی برای خود فراهم ساخت، به شدت در رفتار انسانی تاثیر متفاوت خواهد داشت. با نگرش به معاد، دیدگر به ترین نظریه مصرف، نظریه «مصرف مودیکلیانی» نخواهد بود. او دوران عمر را به سه دوره پیش از بلوغ، بلوغ و دوران باز نشستگی تقسیم می کند، در دوران بلوغ است که باید درآمد کسب کرده، علاوه بر مخارج ایام بلوغ قرض پیش از بلوغ و هزینه دوران باز نشستگی را نیز تأمین کرد.

با اعتقاد به معاد، متعلق «لذت» و مفهوم «سود» تفاوت اساسی پیدا می کند. نه تنها معتقد به معاد منافع جهان پس از مرگ را نیز مورد عنایت قرار می دهند، بلکه به دلیل ابدیت حیات اخروی و مخلد بودن انسان در آن جا، اهمیت بیشتری به آخرت می دهند. به همین دلیل، صلح و رحمت، احسان، انفاق، رعایت حقوق دیگران و تولید بی عیب و نقص «اتقان در تولید»، خواه نظام نظارت کننده ای باشد یا نباشد، توجیه جدی پیدا می کند، فعالیت های اقتصادی رنگ و بوی عبادی به خود می گیرد و پاداش های اخروی، انگیزه را برای فعالیت ها تشدید می سازند. همچنان که عقوبت های سنگین اخروی فرد را از تعرض به حقوق دیگران و ارتکاب جرم، از جمله جرایم اقتصادی، باز می دارند.

عدالت در عملیات اقتصادی

اصل «عدالت» یکی از بنیانی ترین زعارف قرآن کریم است و رعایت عدالت و برقرارب قسط در شئون فردی و اجتماعی انسان ها، از جمله فعالیت های اقتصادی، یکی از اهداف بسیار بلند اقتصاد اسلامی محسوب می شود.

قطعا یکی از مظاهر حضور قرآن در صحنه زندگی، جلوه گری عدالت در زمینه های گوناگون آن است و همان گونه که از آیاتی که ذکر شدند بر می آید، اجرای عدالت تنها وظیفه منبع رهبری و دولت اسلامی نیست، بلکه مردم نیز به نوبه خود، موظف به انجام این مهم می باشند، البته مسولیت دولت بسیار سنگین تر است، چرا که با ابزارها و قدرت های منحصر به فردی که در اختیار دارد، نقش بسیار تعیین کننده ای در سوق دادن جامعه به سوی انجام امور مبنای عدالت دارد و مسلما در راس برنامه اجرای عدالت، و وضع مقررات عادلانه از سوی قوه مقننه است و بدون تردید، آغاز بسیاری از بی عدالتی ها، و وضع مقررات ناهق و تبعیض آلود است. همچنین نهادها، سازمانها و تشکل افراد صاحب نفوذ در فرهنگ و افکار مردم و کسانی که ابزارهای اطلاع رسانی را در دست دارند، نقش حساس و تعیین کننده ای در شکل دهی ذهنیات، تمایلات و مطالبات مردم بر اساس حق و عدل دارند.

اقتصاد در پرتو تزکیه

لزوم توجه عمیق به تزکیه شدن افراد جامعه برای بروز رفتارها شایسته در زمینه های گوناگون حیات فردی و اجتماعی، از جمله در عرصه فعالیت های اقتصادی، به خوبی نمایان می شود و معلوم می گردد که نه نظر خوش بینانه داشتن به عملکرد انسان و جوامع انسانی صحیح است و نه نظر بدبینانه داشتن.

چنان که به رغم دیدگاه برخی نظریه پردازان ساده اندیش نمی توان به این دل خوش بود که جهت گیری قوانین طبیعی حاکم بر فعالیت های اقتصادی افراد جامعه بدون هیچ معارضی به سمت خیر و کمال است و لزوما اصلاحات امور به صورت خودکار محقق می شوند و بنابراین، لازم است جریان امور اقتصادی آزاد و رها باشد تا به طور طبیعی و

خودکار، تولید و توزیع بهینه عینیت یابند. گو این که از دیگر سو، نمی توان بدبینانه به عملکرد متغیر های اقتصادی نگریست و آینده ای مبهم و نگران کننده از حیث اقتصادی برای بشریت ترسیم کرد، بلکه باید مجدانه درصدد تزکیه آحاد افراد جامعه بر آمد و با مراقبتی مستمر، برای رشد صحیح هویت انسانی و جلوگیری از بروز انحرافات و رشد ناشایست تلاش نمود، تا اسباب و زمینه های اصلاحات شئون فردی و اجتماعی افراد، از جمله اصلاحات اقتصادی، فراهم شوند.

اقتصاد در نهج البلاغه

مسائل اقتصادی همواره پیش روی جامعه و دولتمردان قرار داشته اند. این موضوع رسیدن به حداکثر سود در انواع نظام های اقتصادی مطرح می باشد و مکاتب گوناگون سعی در پاسخگویی به آن و حل مشکلات ناشی از آن دارند. هر مکتب با توجه به تئوری های مقبول، با این سوال مواجه می شود، اما می توان گفت که این قبیل مواجهه ها معمولاً نوعی نگاه از درون را بر مسائل اقتصادی خود صورت می دهند. در این حالت مفاهیم یا موضوعات بزرگ یا اصلی مغفول نهاده شده و لذا مسائل همچنان باقی می مانند.

اصلاحات اقتصادی در نهج البلاغه

برخی از مهمترین برنامه های علی (ع) در زمینه اصلاحات اقتصادی به شرح زیر است:

۱- فقر زدایی و عدالت اجتماعی:

اسلام دین آزادی است. آزاد کردن انسان از همه بندها و تنها بسته کمند حق ساختنش، چگونه می توان سخن از آزادی انسان گفت در حالیکه اسیر فقر است. علی (ع) آنگاه که بر مصدر حکومت قرار گرفت مبارزه ای بنیادی علیه فقر سازمان داد و علیرغم همه مشکلات و موانع، موفق گردید در حوزه حکومتی خود تا اندازه ای به آرمان فقر زدایی و عدالت اجتماعی دست یابد، چنانچه خود می فرماید:

کسی در کوفه نیست که در رفاه بسر نبرد. حتی پایین ترین افراد نان گندم می خورند و

سر پناه دارند و از آب فرات می آشامند. (بحار الانوار- ج ۴۰- ص ۳۲۷)

مبارزه امام علیه فقر را می توان از سه زامیه مورد بحث قرار داد:

الف) همدردی مسئولین با فقرا:

از یک طرف امام از خود و کارگزاران خود شروع کرده، به مواسات و همدردی با فقرا می پردازند و معتقدند که:

خدای تعالی بر پیشوایان حق واجب فرموده است که خود را با مردم ناتوان برابر نهند تا رنج فقیر تنگ دست را پریشان و نگران نسازد همچنین ثروتمندان به و سیله ثروتشان سرکشی و طغیان ننمایند.

ب) برخورد با انگل های اقتصادی

از طرف دیگر از جایگاه حکومتی مبارزه ای سخت علیه زالمو صفتانی که با مکیدن خون مردم متورم شده اند آفاز می نمایند.

امام صادق(ع) در حدیث زیبایی در مورد کاهش فاصله طبقاتی و تعیین حد فقر چنین می فرماید:

خداوند در اموال ثروتمندان نگریست، آنگاه به فقرا نظر کرد، پس در اموال ثروتمندان آنقدر برای مستمندان قرار داد که زندگی ایشان به رفاه باشد و اگر به آن حد نرسد باید افزایش دهند تا جایی که بخورد و بیاشامد و بپوشد و ازدواج کند و صدقه دهد و به حج برود.

برخی از اساسی ترین اقدامات حضرت در جهت ریشه کن کردن فساد اقتصادی به شرح ذیل می باشد:

بازگرداندن ثروت ها بادآورده و نامشروع به خدا سوگند، بیت المال تاراج شده را در هر کجا بیابم به صاحبان اصلی آن باز می گردانم، گرچه با آن ازدواج کرده یا کنیزانی خریده باشند، زیرا در عدالت گشایش برای عموم است و آنکس که عدالت بر او گران آید، تحمل ستم برای او سخت تر است.

نقش امامت(رهبری و دولت) در اقتصاد

اصل «امامت» ناظر به مسئله حکومت و رهبری در جامعه است. در جهت اصل

«توحید»، که حق حاکمیت را از آن خداوند متعال می داند، افرادی که از جانب او هادون به عهده داری امر حکومت هستند، مسئولیت اجرای احکام ثابت الهی را از جانبی و تدبیر امور اجتماعی، از جمله سیاست گذاری ها و تنظیم امور اقتصادی در سطح کلان متناسب با شرایط و مقتضیات زمان و مکان را از جانبی دیگر، به عهده می گیرد. (مکارم شیرازی و همکاران. ۱۳۶۴)

ترمیم کاستی ها و نارسایی های عمل کرد بازار آزاد، ممانعت از اجحاف به عرضه کنندگان و تقاضا کنندگان کالا ها و خدمات، تامین اجتماعی، اتخاذ تدبیر صحیح و کارآمد برای گردش سالم پول در بخش حقیقی اقتصاد و وضع مقررات مالیاتی عادلانه، مصادیق شاخصی برای اجرای عدالت در قلمرو اقتصاد توسط دولت به شمار می آیند. معلوم است که اجرای عدالت، هم نیازمند وضع مقررات عادلانه متناسب با شرایط و مقتضیات است و هم نیازمند اجرای صحیح قوانین مزبور.

تحریم اقتصادی

تعریف تحریم اقتصادی

تحریم^۱ عبارت است از عمل هماهنگ به وسیله گروهی که متضمن امتناع از داشتن روابط تجاری یا هرگونه رابطه ای با شخص یا گروه دیگر با هدف مجازات و یا جبران زیان ها باشد. (صادقی یارندی و طارم سری. ۱۳۸۵)

مقررات تجاری را می توان محدودیت هایی دانست که دولت های ملی بر تجارت بینالمللی اعمال می کنند؛ به ظاهر همان تاثیر تحریم های اقتصادی را دارند اما اهداف دیگری را دنبال می کنند. این گونه محدودیت های تجاری اهداف تعریف شده سیاست تجاری یک دولت است در حالی که در تعریف تحریم های اقتصادی آن را چون ابزاری برای نیل به اهداف سیاست خارجی مطرح می کنند. به همین دلیل دولت آمریکا در پیشبرد سیاست خارجی اش به تحریم های اقتصادی روز افزون متوسل می شود. به نظر می رسد

¹sanction

که اهداف سیاست خارجی که از طریق اعمال تحریمهای اقتصادی دنبال می‌شود خارج از سیاست عمومی اقتصادی باشد. (مالوی، ۱۹۹۰)

تحریم اقتصادی عبارت است از موضع‌گیری‌هایی که تعدادی از کشورها با هدف ایجاد محدودیت در تجارت و رابطه رسمی با کشوری که از نظر آن‌ها قوانین بین‌المللی را نادیده می‌گیرد اتخاذ می‌شود. اغلب این تحریم‌ها علیه یک کشور برای مقابله با سیاست‌ها و برنامه‌های آن تفسیر می‌شود. در واقع تحریم از موضع‌گیری شروع و سپس عملیاتی می‌شود. (صادقی یارندی و طارم سری، ۱۳۸۵)

تحریم رابطه مستقیمی با به‌کارگیری قدرت اقتصادی دارد. تحریم اقتصادی یعنی دست‌کاری روابط اقتصادی به منظور اهداف سیاسی (مرون، ۱۹۹۰)

برخی تحریم اقتصادی جزئی را مهارت‌های دیپلماتیک می‌دانند. این برداشت بیشتر به قرن‌های پیشین مربوط بوده است. در اوضاع کنونی استراتژی برای برپا کردن جنگ اقتصادی در جریان خصومت‌های جاری عصر نوین دارای اهدافی بسیار گسترده‌تر از مفهوم سنتی است. مخصوصاً بعد از دهه ۱۹۹۰ میلادی الگوی تحریم دچار تغییر شده است؛ به طوری که از تحریم اقتصادی به عنوان سیاست برتر یا جایگزین ابزار نظامی با هزینه کمتر یاد می‌شود. (عزیز نژاد و سید نورانی، ۱۳۸۸)

تحریم‌های اقتصادی به نام ابزاری برای ارتقاء منافع سیاست خارجی یک کشور، در میانه طیفی قرار می‌گیرد که در یک سر آن سرسخت‌ترین اقدامات قهرآمیز از جمله توسل به نیروی نظامی، اقدامات سری و یا تهدید به توسل به نیروی نظامی است و در سوی دیگر طیف تدابیر دیپلماتیک، اخراج دیپلماتها، احضار سفیر، اعتراض رسمی دیپلماتیک و به تعلیق درآوردن مبادلات فرهنگی است. به تعبیری می‌توان گفت که برقراری تحریم‌های

اقتصادی در میانه این طیف از اقدامات قرار می‌گیرد و این نوع تحریم‌ها اغلب به جای اقداماتی که برشمردیم به کار می‌رود. تحریم اقتصادی اقدام ریزی شده یک یا چند دولت از طریق محدود کردن مناسبات اقتصادی برای اعمال فشار به کشور هدف با

مقاصد مختلف سیاسی می باشد. با این حال، دولت آمریکا بر اساس قانون تجارت با دشمن^۱، قانون اداره صادرات^۲ و قانون اختیارات اقتصادی اضطراری بین المللی^۳ اختیارات قانونی لازم، برای تحمیل تحریم های اقتصادی یک جاذبه بر کشورهای هدف و به خصوص ایران را دارا می باشد.

آثار تحریم اقتصادی بر کشور جمهوری اسلامی ایران

یکی از آثار تحریم های اقتصادی آمریکا و متحدانش علیه انقلاب اسلامی ایران در سال های گذشته، کاهش ارزش ریال بوده است. کاهش ارزش ریال نیز به دنبال خود باعث کاهش واردات و دسترسی ایران به سرمایه و تکنولوژی خارجی شده است. علمی ر غم تحریم های اقتصادی ایران، بخش انرژی چندان از این تحریم ها اثر پذیر نبوده است و همچنان به رشد و توسعه خود ادامه می دهد. به طوری که طی سال های اخیر ایران توانسته قرارداد توسعه ۱۰ میدان نفت و گاز و صادرات گاز به کشورهای مختلف به ارزشی بیش از ۶۱ میلیارد دلار را به امضا برساند.

هر چند اعمال تحریم های پی در پی و در فاصله زمانی کوتاه، موجب اثر پذیری نظام بانکی از این تحریم های مالی شده است، اما به مرور زمان بانک های ایرانی با برنامه ریزی و مدیریت بهینه این تحریم ها را پشت سر گذاشته و به تعهدات خود عمل کرده اند و اجازه نداده اند وجهه بین المللی آن ها دچار آسیب شود؛ هر چند تجار و بازرگانان ایرانی به دلیل وجود محدودیت در اعتبارات اسنادی، حواله ها و ضمانت نامه ها دچار مشکلات فراوانی شده اند، اما تجارت ایران هرگز از فعالیت خود باز نایستاده است. (عزیز نژاد و سیدنورانی، ۱۳۸۸)

¹ Trading With the Enemy Act (TWEA)

² Export Administration Act (EAA)

³ International Emergency Economic Powers Act (IEEPA)

اقتصاد مقاومتی

انقلاب اسلامی و اقتصاد مقاومتی

پس از انقلاب اسلامی و با برچیده شدن بساط سلطه آمریکا از ایران اصرار بر مواضع برتری جویانه، تلاش بر ای بازگشت دوباره و تأکید و پیگیری موضوع برقراری رابطه مبتنی بر نه شرقی و نه غربی سیاسی مجدد مبتنی بر سلطه، و جهت گیری اعتراضی نفی سلطه در سیاست جمهوری اسلامی ایران و ازسوی دیگر اصطکاک منافع ملی، تقابل ارزشهای دینی، به نسبت روابط دیپلماتیک و گسترش بحران را در روابط تهران و واشنگتن در پی داشته است.

آمریکا با اصلی ترین چرخش روابط، مناسبات و رفتار نظام برآمده از انقلاب اسلامی، به تبع آن چرخش اصلی ای را در سیاست خارجی اش در قبال ایران اسلامی به کار برده؛ از این رو، با کمک عناصر داخلی و نفوذی های وابسته به خود، به کار شکنی، توطئه و معارضة با انقلاب اسلامی ایران پرداخت. دولت مردان آمریکایی از کار نمی کنند که از نخستین روزه تأسیس جمهوری اسلامی ایران، براندازی آن را هدفی استراتژیک در دستور کار خود دانسته اند. آنها بارها تأکید کرده اند که این هدف راهبردی با تغییر دولت ها در آمریکا و جابه جایی اولویت های سیاست خارجی این کشور از دستورکار خارج نخواهد شد؛ زیرا درگیری ایران و آمریکا، ریشه در ماهیت دو دولت دارد. بنابراین، نظام سلطه و در رأس آن ایالات متحده آمریکا بر ای مقابله با انقلاب اسلامی ایران از هرگونه اقدامی فروگذار نکردند. کودتا، درگیری های قومی، تحریم اقتصادی، تهاجم نظامی، تهاجم فرهنگی، حمایت از برخی جریان های برانداز داخلی و تلاش برای نفوذ، استحاله و فروپاشی از درون را می توان از جمله سیاست های مقابله جویانه و براندازی از انقلاب اسلامی نام برد. مجموعه شکست های نظام سلطه در حوزه های گوناگون، و تعمیق روح الهام بخش انقلاب اسلامی در منطقه و جهان، موجب شد آمریکا از حربه اقتصادی برای به تسلیم وادار کردن ایران استفاده نماید؛ بر این اساس به بهانه های گوناگون و تکراری و به استناد پرونده هسته ای ایران در شورای امنیت سازمان ملل متحد با اهداف سیاسی، اقدام به

تصویب قطعنامه های زنجیره ای نمودند که با نگاهی به عمق و دامنه تحریم های م صوبه، می توان آن را جنگ اقتصادی علیه ایران اسلامی نامید.

این جنگ تما معیار اقتصادی و فراتراز تحریم و محاصره اقتصادی و سیاسی، در دو محور اصلی پایه گذاری شد:

الف) تحریم نفتی با هدف کاهش درآمد ایران به دلیل اتکا بودجه کشور به نفت؛

ب) تحریم مالی با هدف جلوگیری از چرخش درآمد و تأمین احتیاجات مورد نیاز مردم.

در ادبیات علمی مفهوم اقتصاد مقاومتی تاکنون بکار گرفته نشده است، اما می توان مفهوم آن را از دیدگاه رهبر انقلاب ایران حضرت آیت اله خامنه ای که برای اولین بار در سال ۱۳۸۹ برای جمعی از کار آفرینان کشور ایران این اصطلاح مطرح کردند.

اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است که برای یک ملت در شرایط فشار و تحریم زمینه رشد و شکوفایی اقتصاد فراهم شود (بیانات حضرت آیت الله خامنه ای در جمع دانشجویان ۱۳۹۱/۰۵/۱۷)

اقتصاد مقاومتی یعنی تشخیص حوزه های فشار و متعاقباً تلاش برای کنترل و بی ارزش کردن آن و در شرایط آرمانی تبدیل چنین فشارهایی به فرصت: که نتیجه اقتصاد مقاومتی، کاهش وابستگی و تاکید بر زمینه های تولید داخلی و تلاش برای خود اتکایی است (قاسمی ۱۳۹۱).

اقتصاد مقاومتی، راهکارهای اقتصادی یک کشور در شرایط خاص که به تولید و توزیع کالاهای خاص و سرمایه گذاری برای کاهش وابستگی به کشور های دیگر به خصوص کشور های متخاصم در شرایط بحرانی می پردازد. به گونه ای که اگر نتوانست محصولات اساسی زندگی مردم و کالای آن را در بازار مبادله ای از کشور دیگر تهیه کند بتواند با اتکا به داخل به تولید انبوه محصول مورد نظر پردازد (ممبینی ۱۳۹۱).

جدول ۲-۱: انواع تعریف از اقتصاد مقاومتی (تاج آبادی، ۱۳۹۱)

نوع اقتصاد	تعریف
اقتصاد موازی	انقلاب اسلامی با توجه به نیازهای خود اقدام به تأسیس نهادهای انقلابی نموده است لذا برای تأمین اهداف انقلاب نیازمند ایجاد نهادهای موازی برای این کار است.
اقتصاد ترمیمی	اقتصادی که برای مقاومت سازی آسیب زدایی و ترمیم ساختارها و نهادهای فرسوده و ناکارآمدی موجود اقتصاد است.
اقتصاد دفاعی	هجمه شناسی آسیب شناسی و پدافند شناسی
اقتصاد الگو	اساساً اقتصاد مقاومتی یک رویکرد کوتاه مدت نیست بلکه چشم انداز کلان به اقتصاد جمهوری اسلامی ایران می دهد و یک اقدام بلند مدت را شامل می شود مادر پی اقتصادی ایده آلی هستیم که هم اسلامی باشد و هم برای جهان اسلام کار ساز باشد و زمینه ساز تحول بزرگ اسلام باشد.

چرا اقتصاد مقاومتی یک ضرورت است؟

اعمال تحریم های یک جانبه و محدودیت های مالی و تجاری، همواره یکی از ابزارهای فشار به کشور جمهوری اسلامی ایران بوده است. با تشدید تحریم های بین المللی و فشار اقتصادی به کشور جمهوری اسلامی ایران ضرورت توجه به اقتصاد پویا و فعال اهمیت بیشتری برای این کشور پیدا کرده است. نظام جمهوری اسلامی تحت تاثیر این وضعیت باید یک نظام اقتصادی مناسب با تحریم تبیین کند. با توجه به توانمندی های اقتصادی ایران اقتصاد مقاومتی بهترین گزینه می باشد اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است که از تحریم ها فرصت سوزی کرده و رشد و شکوفایی را فراهم می آورد.

هدف اساسی اقتصاد مقاومتی

کاهش وابستگی ها، تأکید بر مزیت های تولید داخلی و تلاش برای خوداتکایی است.

در این قسمت، اهداف اقتصاد مقاومتی مطرح می کنیم:

۱- اثبات کارآمدی نظم اقتصادی کشور بین نظام های اقتصادی دنیا

۲- اقتصاد قوی و پایدار

۳- استقلال سیاسی

۴- اقتدار بین المللی و بقای کشور

۵- مرجعیت بین المللی

۶- تحقق و اعتلای عزت اسلامی

۷- عدالت اجتماعی

۸- برون رفت از چرخه معیوب خام فروشی و ایجاد چرخه های ارزش افزوده در

اقتصاد

۹- تبدیل دانایی به دارایی

۱۰- ایجاد چرخه تبدیل سرمایه های مشهود و نامشهود

۱۱- تبدیل وابستگی های تهدید زا به مبادلات متقارن و وابستگی های دوسویه مزیت

آفرین

۱۲- ایجاد هم پیوندی و مزیت های مبادلاتی پایدار با کشورهایی که زیر نفوذ مستقیم

دشمن نیستند .

۱۳- توان افزایی محرومان و اقشار ناتوان از طریق کارآمدسازی نظام تأمین اجتماعی و

حداکثرسازی مشارکت مراکز خیریه مردمی

۱۴- افزایش ظرفیت مالیاتی کشور و قطع وابستگی بودجه عمومی دولت به نفت

۱۵- هم تکاملی صنایع راهبردی و اقتصاد سازی برنامه های توسعه فناوری

جنبه های اقتصاد مقاومتی

۱- نوآوری و شکوفایی

نوآوری و شکوفایی به عنوان محرک رشد پایدار شناخته می شود. همچنین کم بود نو

آوری یکی از عوامل اصلی پایین بودن سطح رشد اقتصادی در کشورهای در حال توسعه

شناخته می شود. ایده اصلی نوآوری مبتنی بر این نکته است که نوآوری سبب افزایش

تولید از طریق افزایش توان تولید افراد و نهایتاً رشد اقتصادی می گردد(ربیعی ۱۳۸۸).

۲-۱- اصلاح الگوی مصرف

یکی از ابتدایی ترین و اصولی ترین مبانی علم اقتصاد کمبود منابع است به عبارت دیگر علم اقتصاد علم استفاده بهینه از امکانات و منابع محدود در راستای ارضای نیازهای نامحدود بشر است. افزایش مصرف در جامعه باعث افزایش استفاده از منابع محدود می گردد و در نتیجه سرمایه گذاری کاهش پیدا می کند.

۳-۱- کار جهاد گونه

افزایش مهارت و بهره وری نیروی کار و استفاده بهینه از نیروی کار برای پیشروی اهداف کشور به عنوان یک جنبه موثر در اقتصاد مقاومتی تعریف می گردد.

۴-۱- حمایت از تولید داخل

واردات یعنی ایجاد اشتغال برای نیروی کار خارجی و صادرات یعنی ایجاد اشتغال برای نیروی کار داخل. در واقع حمایت از تولید داخلی به صورت مستقیم یعنی فراهم نمودن زمینه رشد و شکوفایی برای اقتصاد، به اقتصاد مقاومتی کمک می کند.

۵-۱- حمایت از عوامل تولید داخلی

حمایت از تولید داخلی به رشد بلند مدت اقتصادی می انجامد و شکوفایی اقتصادی را در پی دارد.

مؤلفه های اقتصاد مقاومتی برای کشور

- ۱- کارآفرینی
- ۲- کاهش اسراف و وابستگی به خارج
- ۳- مدیریت مصرف
- ۴- تولید داخلی حمایت از تولید ملی
- ۵- کاهش وابستگی به نفت
- ۶- بررسی کردن اقتصاد
- ۷- پرهیز از دید کوتاه مدت و زود گذر
- ۸- مبارزه با مفسد اقتصادی
- ۹- مدیریت منابع ارزی

۱۰- شرکت های دانش بنیان

مشارکت مردمی

تحقق اقتصاد مقاومتی صرفا با مشارکت مردمی امکان پذیر است ولاغیر. برای بالا بردن مشارکت مردمی باید از دو نوع فعالیت اقتصادی مردمی استقبال کرد. فضایی باید برای کشور و جامعه حاکم گردد که همه مردم خودشان را مولد در اقتصاد و شریک در پیشرفت و مقاومت کشور حس کنند و برآن ببالند. باید فضای به وجود آید که مردم عادی هر فعالیت تولیدی را که خود را در آن توانمند می بیند، انجام دهند مثلا کسی در حیاط منزل خود یا زمین کنار منزل خود می تواند کاشتی انجام دهد خود را مفید بداند و انجام دهد اگر کسی می تواند منزل خود را به کارگاه تولیدی تبدیل کند و در کنار سایر فعالیت های خود به تولیدات دیگری دست بزند این کار را با علاقه انجام دهد. اگر خانواده ای در کنار فعالیت های عادی خود می تواند با رعایت مسائل مختلف نظیر امور بهداشتی نسبت به پرورش مرغ و ماهی و گوسفند و و غیره اهتمام ورزد، جانانه و با اشتیاق به این امر و بدون وابستگی به دولت اقدام کند و اقدام خود را در راستای خود کفایی و خود ا تکمالی کشور بداند و حس کند که این عمل او مشکلی از مشکلات کشور و ملت را حل می کند. به عبارت دیگر تولید مردمی می گردد و مردم مستقیما با تولید درگیر می شوند. کارگاه های تولیدی خانگی برپا شود مزارع کنار خانه و خانواده سبز می شوند.

مهمترین نقشها در مشارکت مردمی:

مدیریت مصرف

پرهیز از اسراف و استفاده از تولیدات داخلی را جدی بگیرند جلوگیری از هرگونه اسراف و تبذیر، مهمترین اصل در ارائه الگوی اسلامی مصرف است (اخوی ۱۳۸۰)

قناعت (ساده زیستی و دوری از تجملات): امیر المومنین (ع) بهترین اقتصاد را اقتصاد مبتنی بر قناعت تعریف میکند مردم جامعه باید تفکر خود را در باره مصرف تشخیص دهند و از مصرف گرایی و ریخت و پاش غیر ضروری در همه موارد خودداری کنند.

کسب ثروت حلال

کسب ثروت حلال باید در جامعه نهادینه شود و در کنار آن کسب ثروت کاذب از طریق دلالی به امری مذموم در میان آحاد جامعه مبدل شود.

ترجیح مصرف کالای داخلی به کالای خارجی

مردم باید کالای ساخت داخل را مصرف کنند. این امر نیاز به تحکیم نگاه علمی است زیرا صیانت از اعتبار تولید داخلی در عرصه جهانی وظیفه ملی و اسلامی است و منافع زود گذر نباید منفعت ملی را به خطر بیندازد (زیدی، باقر ۲۲ مرداد ۹۱).

منابع سازمان

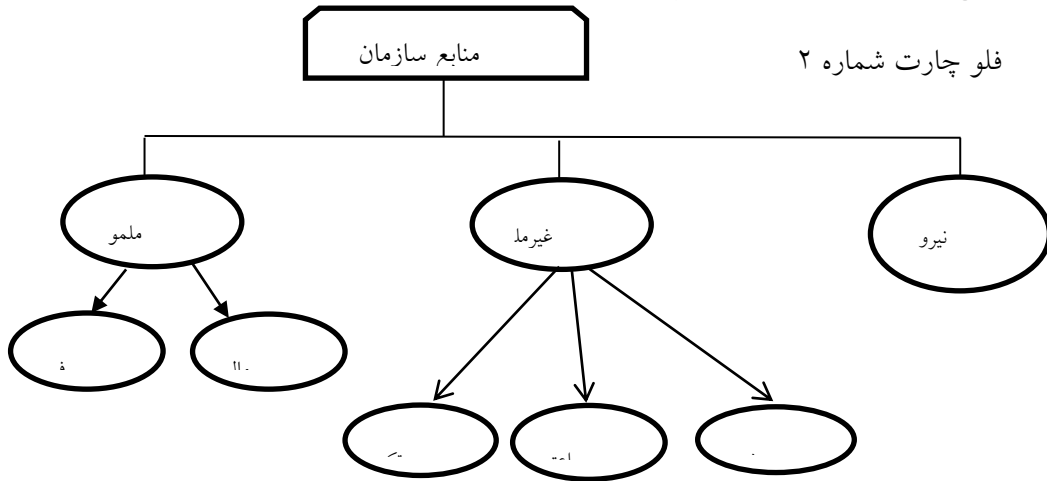
از دیدگاه گرات (۱۹۹۱) منبع اصطلاحی است که به تمام آنچه در کالا یا ارائه خدمات مورد استفاده قرار می گیرد اطلاق می شود (حاجی پور ۱۳۸۸) از دیدگاه بارنی و سانتوس^۱ (۱۹۹۷) منابع را می توان به عنوان دارایی ها قابلیت ها، شایستگی ها و توانمندیها و، فرایند سازمانی، نگرش های شرکت، اطلاعات، دانش و غیره که توسط شرکت کنترل می شود و آنها را قادر به تدوین و اجرای استراتژی هایی می سازد که کارایی و اثربخشی را بهبود می بخشد، تعریف کرد. همچنین مقصود از منابع آورده های انسانی فیزیکی سرمایه ای و ساختاری موثر در روند تولید را گویند و مجموعه ای از منابع، هنگامی که به منظور یک فعالیت خاص با یکدیگر ترکیب و تجمیع می شوند، توانمندی نام می گیرند. توانمندی نیز به نوبه خود سبب ایجاد قابلیت ها می گردند که در نهایت منبع مزیت وسیعی از منابع و توانمندی ها می شوند. به عبارت دیگر براساس رویکرد مبتنی بر منبع (RBU)، منابع ابزاری برای خلق مزیت رقابتی از طریق انجام فعالیت های استراتژیک است، اما براساس رویکرد منطق خدمات غالب منابع ابزاری در راستای توانمندسازی فرآیندهای خلق ارزش از طریق استفاده کاربری^۲ (Mele and corte. ۲۰۱۳) است.

¹ Bourne&Santos

Mele&corte. ²

منابع سازمان به سه گروه تقسیم می شوند:

فلو چارت شماره ۲

منابع ملموس

منابع ملموس، منابعی است که قابلیت درک به وسیله حواس را دارند و به طور کلی به دو نوع مالی و فیزیکی تقسیم می شوند؛

- ❖ فیزیکی شامل: مواد اولیه لوازم؛ اثاثه ماشین آلات؛ تجهیزات؛ زمین
- ❖ منابع مالی: پول و سرمایه.

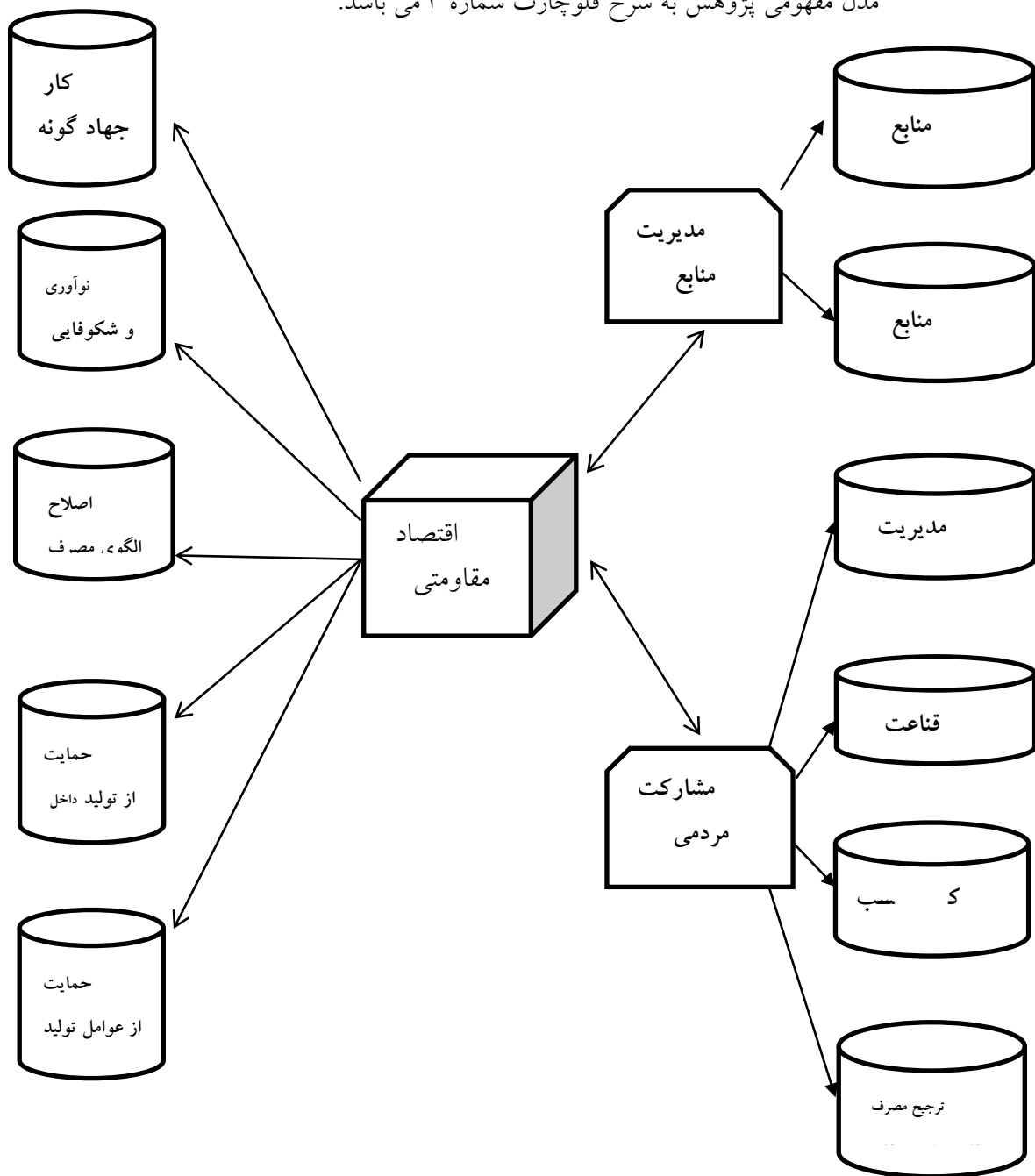
تعریف منابع ناملموس

منابع ناملموس، منابعی هستند که به وسیله حواس قابل درک نیستند و به طور کلی به سه دسته فرهنگ، اعتبار و فناوری تقسیم می شوند. نظیر:

- ❖ علم و دانش چگونگی انجام کار
- ❖ ارتباط با مشتریان
- ❖ فرآیندهای عملیاتی با رویه ها و استراتژی ها فناوری اطلاعات و پایگاه داده ها
- ❖ ظرفیت ها توانایی ها و نوآوری های کارکنان

مدل مفهومی پژوهش

مدل مفهومی پژوهش به شرح فلوچارت شماره ۳ می باشد.

مطالعات پیشین

سید مرتضی هزاوئی و علی زیرکی حیدری (۱۳۹۳) در مقاله اقتصاد مقاومتی در باره مدیریت جهادی در اقتصاد سیاسی ایران

می نویسند "با وقوع انقلاب اسلامی تلاش های بسیاری در جهت تحول در وضعیت توسعه نیافتگی ایران صورت گرفت که با موفقیت همراه شده است به همین دلیل در شرایط کنونی طرح ایده و نظریه اقتصاد مقاومتی به مثابه الگویی الزامی مدیریت جهادی از سوی رهبر انقلاب اسلامی و یا در پاسخ به فشار وارد کردن به اقتصاد ایران ارائه شده است" نویسندگان معتقد هستند که اقتصاد مقاومتی می تواند عامل موثری برای ایجاد تحول اساسی در اقتصاد سیاسی ایران باشد.

دکتر رهبر و همکارانش (۱۳۹۳) در مقاله ای تحت عنوان "رهیافتی بر هستی شناسی اقتصاد مقاومتی" موضوع اقتصاد مقاومتی را هدف نظر قرار داد و تلاش دارند از منظر و دیدگاه اسلامی آن را بررسی نمایند، آنها اقتصاد مقاومتی را اقتصادی می دانند که اجازه رشد را در شرایط تحریم و فشار می دهد.

محمد حسین زاده بحرینی (۱۳۹۳) در مطلبی تحت عنوان اقتصاد مقاومتی راهکاری برای توسعه اقتصاد مقاومتی را یک اصطلاح ابداعی و نوع آورانه می داند که مثل یک موجود زنده مراحل رشد را طی می کند به ویژه ایشان به مرحله گفته هان سازی در اقتصاد مقاومتی اشاره می کنند که از رهگذر گفتگوهای علمی و نقادانه بهترین تبیین و معنی پیدا می کند و حدود و ثغور آن مشخص می شود.

مرادی و سیف (۱۳۹۱) در مقاله ای الگوی پیشنهادی اقتصاد مقاومتی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر دیدگاه مقام معظم رهبری را می نویسند. در موضوع اقتصاد مقاومتی تعابیر متنوع و متفاوتی در ادبیات اقتصادی رایج شده است این مقاله به ادبیات ظرفیت اقتصادی پرداخته و الگوی مربوط را (ظرفیت اقتصادی) مورد بحث نظری قرار داده در ادامه ریسک تخریب اقتصاد ملاک و نیز سناریوهای رفتاری کشورها در این راستا مورد بحث قرار گرفته و محورهای چهارگانه ظرفیت اقتصادی بیان شده است.

سید حسین میر معزی (۱۳۹۱) در مقاله اقتصاد مقاومتی و ملزومات آن با تاکید به دیدگاه رهبری در صدد ارائه تفسیری روشن از اقتصاد مقاومتی است و به دنبال آن است تا آن را در قالب نظریه های منسجم توضیح دهد و معتقد است که اقتصاد مقاومتی شکل خاصی از نظام اصلاحی است که در وضعیت حمله همه جانبه اقتصادی دشمن که نظام اسلامی را به خطر می اندازد، پدید می آید و تاکید می کند که نظام اقتصادی اسلامی در این وضعیت با تغییر الویت هدف ها و به تبع آن در اصول راهبردی و سیاست های کلان و حاکمیت روحیه جهادی بر رفتارهای اقتصادی دولت و مردم راهبردی کلان طراح آن می شود که تهدید تبدیل به فرصت کرده و باعث رشد و جهش می شود.

خلیلی (۱۳۹۱) مقاله ای را با عنوان مقاومت اقتصادی در پرتو اقتصاد مقاومتی به انجام رسانده است در این مطالعه آمده است که در سالی که بنام حمایت از تولید ملی کار و سرمایه ایرانی مزین شده است به اوج رسیدن فشارهای ناشی از تحریم های اقتصادی بین المللی، اقتصاد کشور را در شرایط خاص قرار داده است و در این شرایط راهبرد مقاومتی کاهش وابستگی ها و تاکید روی مزیت های تولید داخل و تلاش برای خود اتکایی است. درباره اقتصاد مقاومتی ابتدا باید درک صحیح از اقتصاد ملی و همچنین فضای اقتصادی جهان و متعاقباً شدت فشاری که نظام سلطه نسبت به ایران داشته است به دست آوریم.

بریگایلو و پیچینیو^۱ (۲۰۰۶) از اصطلاحی به نام (ضریب اقتصادی) برای بررسی توان سیاست ساخته اقتصاد برای بهبود آثار شوک های مخالف استفاده کرده است. این اصطلاح با تعریفی که از آن شده نزدیک ترین مفهوم به اقتصاد مقاومتی در ادبیات رایج کشور است، بریگایلو بیان می دارد که اصطلاح ضریب اقتصادی به دو مفهوم به کار می رود اول، توانایی اقتصادی برای بهبود سریع از شوک های اقتصادی تخریب کننده خارجی، و دوم توانایی های اقتصادی برای ایستادگی در برابر آثار این شوک

¹ Briguglio&Piccinino

روش‌شناسی تحقیق

نوع تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش گردآوری داده‌ها توصیفی می‌باشد. ارتباط بین متغیرهای تحقیق از نوع همبستگی است. به منظور بررسی ارتباط بین متغیرهای تحقیق اطلاعات و یافته‌های مورد نیاز، از طریق بهره‌گیری از پرسش‌نامه صورت پذیرفته است. جامعه آماری پژوهش حاضر دانشجویان و اساتید دانشگاه آزاد اسلامی (علوم تحقیقات تهران) واقع در شمال غرب تهران می‌باشد.

حجم نمونه تحقیق ۱۰۰ نفر از این دانشجویان و اساتید بوده است ابزار اندازه‌گیری میان اساتید که دارای مدرک تحصیلی کارشناسی کارشناسی ارشد و دکتری بودند توزیع شد. (نحوه توزیع نمونه پژوهش در جدول ۲ ارائه گردیده است).

جدول ۲: جدول توزیع نمونه پژوهش

شاخص	مورد	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۷۶	۷۶
	زن	۲۴	۲۴
	کل	۱۰۰	۱۰۰
سن	۲۰ تا ۳۰	۱۲	۱۲
	۳۰ تا ۴۰	۵۰	۵۰
	۴۰ تا ۵۰	۲۵	۲۵
	۵۰ تا ۶۰	۱۳	۱۳
	بیش از ۶۰	۰	۰
تحصیلات	فوق دیپلم	۲۰	۲۰
	لیسانس	۳۰	۳۰
	کارشناسی ارشد	۳۵	۳۵
	دکتری	۱۵	۱۵

در این تحقیق از روش همبستگی برای تحلیل داده‌ها استفاده شده است به طوری که

اقتصاد مقاومتی متغیر وابسته و مدیریت منابع و مشارکت مردمی به عنوان متغیر هلاک در نظر گرفته شده است. همچنین کلیه محاسبات با نرم افزار SPSS صورت پذیرفته است. متغیرهای تحقیق عبارت اند از: اقتصاد مقاومتی به مثابه متغیر پیش بینی، مشارکت مردمی و مدیریت منابع به مثابه متغیر ملاک.

بعد از اطمینان از صحت مدل های اندازه گیری (تحلیل مفاهیم اقتصاد مقاومتی، مدیریت منابع و مشارکت مردمی) فرضیه های تحقیق مورد آزمون قرار گرفته یا به عبارت دیگر رابطه میان اقتصاد مقاومتی با مدیریت منابع و مشارکت مردمی سنجیده شده، که نتایج آن به صورت زیر می باشد.

تجزیه و تحلیل داده ها و یافته های تحقیق

بر اساس نتایج بدست آمده در جدول زیر (جدول شماره ۳) رابطه معناداری بین اقتصاد مقاومتی و مدیریت منابع و مشارکت مردمی تایید می شود. بر این اساس بین اقتصاد مقاومتی و مدیریت منابع همبستگی بالاتری مشاهده می شود همچنین در میان اقتصاد مقاومتی حمایت از تولید داخلی بالاترین همبستگی و نوآوری و شکوفایی همبستگی کمتری با گرایش مدیریت منابع دارد از میان جنبه های اقتصاد مقاومتی حمایت از تولید داخل بالاترین همبستگی و اصلاح الگوی مصرف پایین ترین همبستگی را با گرایش مشارکت مردمی دارد.

جدول ۳: ضرایب همبستگی بین اقتصاد مقاومتی و مدیریت منابع و مشارکت مردمی

جنبه های اقتصاد مقاومتی							متغیر
شاخص	اقتصاد مقاومتی	اصلاح الگوی مصرف	کارج پهاد گونه	نو آوری و شکوفایی	حمایت از تولید داخلی	حمایت از عواید تولید داخلی	
ضریب همبستگی پیرسون	۰/۷۳۶	۰/۵۰۰	۰/۷۹۲	۰/۳۸۰	۰/۸۰۰	۰/۷۴۵	گرایش مدیریت منابع
	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	سطح معناداری
ضریب همبستگی پیرسون	۰/۵۲۵	۰/۳۵۰	۰/۶۰۳	۰/۵۴۰	۰/۶۱۵	۰/۴۵۹	مشارکت مردمی
	۰/۰۰۰	۰/۰۰۵	۰/۰۰۰	۰/۰۰۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	سطح معناداری
۱۰۰							تعداد نمونه :

نتیجه گیری و پیشنهادها

الف) نتیجه گیری

در این پژوهش به دنبال بیان رابطه بین اقتصاد مقاومتی و مدیریت منابع و مشارکت مردمی بوده، از سوی دیگر فرض این پژوهش وجود رابطه معنادار بین اقتصاد مقاومتی، مدیریت منابع و مشارکت مردمی بود که پس از آزمون هورد تایید قرار گرفت. بر این اساس بین اقتصاد مقاومتی و مدیریت منابع همبستگی بالاتری مشاهده شد و همچنین در بین جنبه های اقتصاد مقاومتی حمایت از تولید داخلی بالاترین همبستگی و وجود دارد. بین جنبه های اقتصاد مقاومتی، حمایت از تولید داخلی بالاترین همبستگی را با گرایش مشارکت مردمی دارد.

در انجام پژوهش حاضر برخی از محدودیت ها وجود داشت که برای اطلاع محققان به آن اشاره می شود:

۱- برای بدست آوردن نتیجه بهتر و با اطمینان بیشتر، نیازمند جامعه و نمونه آهاری وسیع تر خواهیم بود.

(ب) پیشنهادها

با بررسی نتایج تحقیق موارد زیر در سطح سازمان پیشنهاد می گردد:

۱- حمایت از تولید داخل یکی از مهمترین ارکان خروج از اقتصاد نفتی می باشد، حمایت از تولید داخل باعث رونق در تولید شده و اقتصاد با سودآوری مواجه می شود.

۲- ترویج توسعه کار جهاد گونه برای تقویت اقتصاد ملی لازم است.

۳- سیاست گذاری برای اصلاح الگوی مصرف، تولید را جهت می دهد و این دو در کنار هم جهت سرمایه گذاری را مشخص می کند.

۴- نوآوری و شکوفایی به عنوان محرک رشد پایدار شناخته شده و تاکید ویژه ای بر استمرار آن در سازمان های دولتی گردد.

۵- تاکید ویژه بر مشارکت مردمی، که تحقق اقتصاد مقاومتی صرفا با مشارکت مردم امکان پذیر است.

۶- تاکید بر استفاده مفید و سازنده از منابع داخل.

همچنین برای پژوهش های آتی پیشنهاد می گردد هر یک از این ابعاد اقتصاد مقاومتی در ارتباط با متغیر های دیگر سنجیده شود.

فهرست منابع

منابع فارسی

- آقا نظری، حسن (۱۳۸۵). نظریه پردازی اقتصاد اسلام. انتشارات سمت.
- حاجی پور، بهمن و مومنی، مصطفی، بازشناسی رویکرد منبع محور نسبت به منابع سازمان و مزیت رقابتی پایدار. اندیشه مدیریت. سال سوم. شماره ۱.
- حسین زاده بحرینی، محمد حسین (۱۳۹۲). اقتصاد مقاومتی راهکاری برای توسعه. مشکوه، بهار، شماره ۱۱۸.
- حسین زاده بحرینی، محمد حسین (۱۳۹۲). اقتصاد مقاومتی راهکاری برای توسعه. بهار. شماره ۱۱۸.
- دادگر، حسن (۱۳۸۵). اقتصاد ایران قبل و بعد از انقلاب اسلامی. تهران، کانون اندیشه جوان.
- ربیعی، مهناز (۱۳۸۸). اثر نوآوری و سرمایه انسانی بر رشد اقتصادی در ایران. مجله دانش و توسعه. سال شانزدهم. شماره ۲۶.
- رهبر، فرهاد و سیف الدین، امیر علی و رهبر، امیر حسین (۱۳۹۳). رهیافتی بر هستی شناسی اقتصاد مقاومتی، تلاشی در جهت نگاه اسلامی به گذار سیاست های اقتصادی - اجتماعی. سال ۱۳۹۳. شماره ۷۸.
- مکارم شیراز، ناصر و همکاران (۱۳۶۴). تفسیر نمونه. ج ۲. دارالکتب الاسلامیه. ۱۳۷۹.
- میر معزی، سید حسن (۱۳۹۱). اقتصاد مقاومتی و ملزومات آن با تاکید بر دیدگاه مقام معظم رهبری. پاییز. شماره ۴۷.
- نهج البلاغه، ترجمه: شیخ فیض الاسلام، انتشارات فیض السلام.

منابع لاتین

- Bourne, M. and Franco-Santos, M. (2010). Investors in people, managerial capabilities and performance. A study conducted by the centre for business performance Cranfield School of Management , pp. 1-21.
- Briguglio, Lio & Stephon Piccinino (2009). Growth and Resilience in East Asia and The impact of the global recession.
- Lopes, George. and Cortigh, David. (1996). The Sanctions Era: An Alternative to Military Interventio.
- Mele, C. and Corte, V. D. (2013). Resource-based view

